

U S T A W A

z dnia 2018 r.

o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem płatności elektronicznych¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r. poz. 201 z późn. zm.²⁾) art. 61a otrzymuje brzmienie:

„61a. § 1. Organ podatkowy zapewnia możliwość dokonywania zapłaty podatków, opłat, niepodatkowych należności budżetowych, opłaty skarbowej oraz opłat, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych, w formie bezgotówkowej przy użyciu innego instrumentu płatniczego, w tym instrumentu płatniczego, na którym jest przechowywany pieniądź elektroniczny.

§ 2. Wymóg, o którym mowa w § 1 nie dotyczy podatków i opłat pobieranych przez inkasentów.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1827 oraz z 2017 r. poz. 624, 1273 i 1529) w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zapłaty opłaty skarbowej dokonuje się w kasie właściwego organu podatkowego lub na jego rachunek lub w formie bezgotówkowej za pomocą instrumentów płatniczych, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1572 i 1997 oraz z 2017 r. poz. 1089).”.

Art. 3. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1201 i 1475) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 67 § 1 wyrazy „art. 68 § 1” zastępuje się wyrazami „art. 71g § 1”;
- 2) uchyla się art. 68;
- 3) po art. 71c dodaje się art. 71d i art. 71e w brzmieniu:

„Art. 71d. § 1. Zobowiązany może zapłacić organowi egzekucyjnemu egzekwowaną należność pieniężną wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie,

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej oraz ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone z Dz. U. z 2016 r. poz. 1948, z 2017 r. poz. 648, 768, 935, 1537 i 1649.

kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi. Przepisy art. 71f § 2 oraz art. 71g § 1 i 3 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Zapłata organowi egzekucyjnemu egzekwowanej należności pieniężnej wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi, o której mowa w § 1, nie stanowi realizacji środka egzekucyjnego.

Art. 71e. Za termin zapłaty egzekwowanej należności pieniężnej wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi uważa się:

- 1) przy zapłacie gotówką - dzień zapłaty gotówki;
- 2) w obrocie bezgotówkowym - dzień obciążenia rachunku bankowego zobowiązanego, rachunku zobowiązanego w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub rachunku płatniczego zobowiązanego w instytucji płatniczej lub instytucji pieniądza elektronicznego na podstawie polecenia przelewu, albo w przypadku zapłaty za pomocą innego niż polecenie przelewu instrumentu płatniczego - dzień uzyskania potwierdzenia autoryzacji transakcji płatniczej w rozumieniu art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych.”;

4) po rozdziale I dodaje się rozdział 1a w brzmieniu:

„Rozdział 1a

Egzekucja z pieniędzy

Art. 71f. § 1. Organ egzekucyjny stosuje egzekucję z pieniędzy poza siedzibą urzędu przez pobranie egzekwowanej należności pieniężnej wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi, po ustnym wezwaniu zobowiązanego do zapłaty tych należności.

§ 2. Egzekutor lub poborca skarbowy pobiera egzekwowaną należność pieniężną wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi w formie:

- 1) gotówkowej;

2) bezgotówkowej przy użyciu instrumentu płatniczego innego niż polecenie przelewu, jeżeli poborca skarbowy lub egzekutor dysponuje odpowiednim urządzeniem do autoryzacji transakcji płatniczych przy użyciu danego instrumentu płatniczego.

§ 3. Wydatki związane z przekazaniem przez pracownika organu egzekucyjnego, działającego w ramach państwowej jednostki budżetowej, egzekwowanej należności pieniężnej wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi, na rachunek depozytowy tego organu, są pokrywane z budżetu państwa.

§ 4. W przypadku pobrania w sposób określony w § 2 pkt 2, koszty związane z przekazaniem egzekwowanej należności pieniężnej wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi na rachunek bankowy organu egzekucyjnego ponosi zobowiązany, o czym przed pobraniem organ egzekucyjny jest obowiązany go poinformować.

Art. 71g. § 1. Jeżeli egzekutor lub poborca skarbowy pobiera egzekwowaną należność pieniężną wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi poborca skarbowy lub egzekutor wystawia pokwitowanie pobrania.

§ 2. Egzekucja z pieniędzy jest zastosowana z chwilą wystawienia pokwitowania pobrania.

§ 3. Pokwitowanie pobrania wywiera ten sam skutek prawny, co pokwitowanie wierzyciela. Za pokwitowaną należność pieniężną organ egzekucyjny ponosi odpowiedzialność wobec wierzyciela.

§ 4. Do czynności egzekucyjnych, o których mowa w § 1 i art. 71f, nie stosuje się przepisów art. 53.

§ 5. W przypadku odebrania pieniędzy w wyniku przeszukania pomieszczeń i schowków, środków transportu oraz odzieży, teczek, waliz i podobnych przedmiotów stosuje się odpowiednio przepis § 2-4.

§ 6. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres danych zawartych w pokwitowaniu pobrania, oraz szczegółowy sposób pobrania należności pieniężnych, mając na względzie

potrzebę ujednoczenia zasad pobierania tych należności przez organy egzekucyjne, a także pouczenia zobowiązanych o skutkach zastosowanej egzekucji z pieniędzy.”;

5) po art. 115a dodaje się art. 115aa w brzmieniu:

„Art. 115aa. W przypadku zapłaty organowi egzekucyjnemu egzekwowanej należności pieniężnej wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi, o której mowa w art. 71d, przepisy art. 115 stosuje się odpowiednio.”;

6) wprowadza się przepis przejściowy:

„Art. x. Do egzekucji z pieniędzy zastosowanej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy art. 68 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1572 i 1997 oraz z 2017 r. poz. 1089) po art. 59g dodaje się art. 59ga w brzmieniu:

"Art. 59ga 1. Przedsiębiorca przyjmujący zapłatę w lokalu przedsiębiorstwa lub pojeździe wykorzystywanym do świadczenia usług transportu pasażerskiego, prowadzący działalność gospodarczą wskazaną w wykazie zawartym w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zapewnia możliwość dokonywania zapłaty, w tym lokalu lub pojeździe przy użyciu co najmniej jednego powszechnie akceptowanego instrumentu płatniczego w formie elektronicznej.

2. Obowiązek określony w ust. 1 nie dotyczy przedsiębiorców, nieobjętych obowiązkiem albo zwolnionych z obowiązku, o którym mowa w art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2017 r. poz. 1221).

3. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, wykaz rodzajów działalności gospodarczych podlegających obowiązkowi, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając interes publiczny, sytuację budżetu państwa oraz koszty akceptacji instrumentów płatniczych."

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni miesiący od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 4, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

ZA ZGODNOŚĆ POD WZGLĘDEM PRAWNYM,

LEGISLACYJNYM I REDAKCYJNYM

DYREKTOR DEPARTAMENTU PRAWNEGO

radca prawny Dorota Chlebosz

UZASADNIENIE

Celem projektu jest upowszechnienie stosowania płatności bezgotówkowych i zastąpienie części transakcji gotówkowych transakcjami elektronicznymi (kartowymi, przelewami elektronicznymi itp.). Ponadto, zagwarantowanie konsumentom prawa do płatności bezgotówkowych w punktach handlowo-usługowych.

Uzasadnienie do poszczególnych propozycji zmian:

Art. 1 - ordynacja podatkowa

Zmiany w ustawie z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja Podatkowa przewidują ułatwienia w przyjmowaniu oraz obowiązek zapewnienia możliwości płatności bezgotówkowych w instytucjach administracji publicznej za opłaty i podatki. Chodzi tu o możliwość dokonywania zapłaty podatków, opłat, niepodatkowych należnościach budżetowych, opłaty skarbowej oraz opłat w organach podatkowych, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych.

Art. 2 - opłata skarbową

Zmiana ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej ma na celu wprowadzenie obowiązku zapewnienia przez podmioty publiczne możliwości dokonywania zapłaty należności różnego rodzaju, w tym należności podatkowe, w formie bezgotówkowej. Wykonanie tego obowiązku może polegać na umieszczeniu odpowiedniego urządzenia lub aplikacji do autoryzacji transakcji płatniczych w miejscu przyjmowania płatności gotówkowych przez podmiot publiczny. Obowiązek może być również wykonany na podstawie umowy zawartej z osobą trzecią, która świadczy usługi płatnicze w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, prowadzi zastępczą obsługę kasową. Zakres przedmiotowy ustawy jest bardzo szeroki i obejmuje organy administracji rządowej i samorządowej oraz podmioty inne niż organ administracji rządowej i samorządowej, wykonujące zadania z zakresu administracji publicznej. Przepis jest neutralny technologicznie i uwzględnia zastosowanie równych instrumentów płatniczych, jak karty płatnicze czy BLIK. Wyposażenie urzędów w terminale płatnicze zapewniane jest nieodpłatnie w ramach Programu upowszechnienia płatności bezgotówkowych w administracji realizowanego przez Krajową Izbę Rozliczeniową we współpracy z Ministerstwem Rozwoju.

Art. 3 - egzekucja

Zmiana zaproponowana do ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji o postępowaniu egzekucyjnym w administracji ma na celu umożliwienie zapłaty dochodzonych w egzekucji należności pieniężnych za pomocą kart płatniczych, czy też aplikacji elektronicznych w sposób dobrowolny bądź w ramach egzekucji z pieniędzy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w ramach egzekucji z pieniędzy możliwe jest jedynie uregulowanie należności gotówką. Mając na względzie, iż obecnie korzystanie z gotówki, a co za tym idzie, posiadanie gotówki jest coraz mniej powszechne, w celu zapewnienia sprawnej i efektywnej egzekucji w ramach egzekucji z pieniędzy należy umożliwić regulowanie należności za pośrednictwem kart płatniczych bądź aplikacji elektronicznych.

Wprowadzenie powyższego rozwiązania jest korzystne dla zobowiązanych. Umożliwienie uregulowania należności za pośrednictwem karty płatniczej lub aplikacji elektronicznej, w ramach egzekucji z pieniędzy, czy też dobrowolnej zapłaty organowi egzekucyjnemu, w wielu przypadkach zapobiegnie stosowaniu przez organ egzekucyjny dolegliwych i kosztownych dla zobowiązanego innych środków egzekucyjnych. W przypadku uregulowania należności za pośrednictwem karty płatniczej lub aplikacji elektronicznej organ egzekucyjny nie zastosuje wobec zobowiązanego środków egzekucyjnych w postaci np. zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego, którego realizacja może dotkliwie wpłynąć na stosunki majątkowe zobowiązanego.

Uwzględniając zatem potrzebę wprowadzenia przepisów umożliwiających zapłatę przez zobowiązanego egzekwowanych należności pieniężnych za pośrednictwem karty płatniczej lub aplikacji elektronicznej, dokonano w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (art. 71f i art. 71g) zmiany przepisów regulujących egzekucję z pieniędzy, dotychczas uregulowanej w art. 68 ww. ustawy. Rozwiązania te w znaczący sposób usprawnią pracę w terenie pracownika obsługującego organ egzekucyjny. Z uwagi jednak na to, że przepisy art. 68 ww. ustawy w obowiązującym brzmieniu wywołują szereg wątpliwości co do stosowania tego środka egzekucyjnego, w projekcie ustawy zaproponowano uregulowanie tego środka egzekucyjnego w sposób kompleksowy, uwzględniający również możliwość uregulowania przez zobowiązanego w formie bezgotówkowej egzekwowanych należności pieniężnych, na ustne wezwanie organu egzekucyjnego. Ograniczenie projektowanych zmian jedynie do regulacji dotyczących bezpośrednio elektronicznego sposobu regulowania należności mogłoby powodować

wątpliwości interpretacyjne w odniesieniu do skutków tak dokonanej wpłaty np. w zakresie przerwania biegu terminu przedawnienia, czy też terminu, w jakim to przerwanie nastąpiło.

W świetle powyższego w proponowanym art. 71f i art. 71g ww. ustawy uregulowano: możliwe sposoby zapłaty (gotówkowy i bezgotówkowy), sposób pokrywania wydatków związanych z przekazaniem przez pracownika organu egzekucyjnego, działającego w ramach państwowej jednostki budżetowej, egzekwowanej należności pieniężnej wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie, kosztami upomnienia oraz kosztami egzekucyjnymi, na rachunek depozytowy organu egzekucyjnego. Doprecyzowano również termin zastosowania egzekucji z pieniędzy oraz zasady wystawiania pokwitowania pobrania pieniędzy. Rozwiązania te mają umożliwić nie tylko bezgotówkową egzekucję z pieniędzy, lecz również sporządzenie pokwitowania pobrania pieniędzy w sposób zautomatyzowany.

Podkreślenia wymaga również kwestia, że możliwość regulowania należności pieniężnych w sposób bezgotówkowy nie powinna być ograniczana jedynie do środka egzekucyjnego. Zobowiązany powinien mieć również możliwość dobrowolnego uregulowania w formie bezgotówkowej należności pieniężnych dochodzonych w toku egzekucji administracyjnej w celu zapobieżenia negatywnym skutkom stosowania przez organ egzekucyjny środków egzekucyjnych (środków przymusu).

Wprowadzono więc również przepisy regulujące, w sposób wyraźny, możliwość dobrowolnej zapłaty organowi egzekucyjnemu przez zobowiązanego (art. 71d). Dotychczasowe przepisy ww. ustawy regulowały tę kwestię wyłącznie w sposób pośredni. Przepis art. 64 § 8 ww. ustawy przewiduje bowiem, że zapłata egzekwowanej należności po dokonaniu czynności egzekucyjnych nie zwalnia z obowiązku uiszczenia opłaty manipulacyjnej oraz opłat za czynności egzekucyjne i wydatków egzekucyjnych.

W odniesieniu do dobrowolnej zapłaty przez zobowiązanego - w formie gotówkowej lub bezgotówkowej - doprecyzowano, że nie stanowi ona realizacji środka egzekucyjnego. Konieczne będzie w takim przypadku wystawienie pokwitowania pobrania, które wywiera ten sam skutek prawny, co pokwitowanie wierzyciela, a za pokwitowaną należność pieniężną organ egzekucyjny ponosi odpowiedzialność wobec wierzyciela. W razie dobrowolnej wpłaty przez zobowiązanego organ egzekucyjny stosuje zasady podziału kwoty uzyskanej z egzekucji określone w art. 115 ww. ustawy (art. 115aa).

Art. 4 - usługi płatnicze

W celu zapewnienia konsumentom prawa do płatności bezgotówkowych, równoważnego z prawem do płatności gotówkowych, należy wprowadzić zapisy gwarantujące to prawo konsumentom. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych wprowadzono przepis zobowiązujący przedsiębiorców, dokonujących sprzedaży w lokalu przedsiębiorstwa do zapewnienia możliwości dokonywania na ich rzecz płatności za pomocą instrumentów płatniczych umożliwiających dokonywanie płatności bezgotówkowych. W tym celu podmioty te obowiązane są dysponować odpowiednimi urządzeniami do autoryzacji transakcji płatniczych. Przepis dotyczy wprowadzenia obowiązku przyjmowania przez przedsiębiorcę płatności przynajmniej jednego, bezgotówkowego, elektronicznego i powszechnie akceptowanego instrumentu płatniczego. Intencją przepisu jest uniknięcie sytuacji, gdy bezgotówkowym instrumentem płatniczym ma charakter nieelektroniczny i nie jest wykorzystywany powszechnie.

Pomimo, iż w ostatnich latach obrót bezgotówkowy w naszym kraju rozwija się dynamicznie, a korzystanie z rachunków płatniczych oraz bezgotówkowych instrumentów płatniczych do regulowania codziennych płatności staje się coraz powszechniejsze, to jednak dystans, jaki dzieli nasz rynek od poziomu rozwoju obrotu bezgotówkowego w innych krajach Unii Europejskiej, jest nadal bardzo znaczny. Również pomimo dynamicznego rozwoju rynku innowacyjnych instrumentów i usług płatniczych, do których w szczególności należą karty zbliżeniowe i płatności mobilne, zastępujące płatności gotówkowe, w ciągu ostatnich 6 lat wartość banknotów i monet w polskiej gospodarce niemalże podwoiła się (obecnie wartość obiegu gotówkowego w Polsce wynosi blisko 180 mld złotych. Jeśli spojrzeć na strukturę płatności dokonywanych przy użyciu kart płatniczych i innych instrumentów, to ciągle widać bardzo dużą przewagę transakcji gotówkowych nad bezgotówkowymi. Gotówka - w nadmiernych ilościach - jest hamulcem gospodarki. Koszt obsługi gotówki jest szacowany na poziomie 1% PKB, co by wskazywało na fakt, iż polska gospodarka traci rocznie kilkanaście miliardów zł z tego powodu. W celu dalszego, dynamicznego rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce niezbędne są wzmocnione działania wielu podmiotów zmierzające przede wszystkim do wzrostu ubankowienia, liczby posiadanych i wykorzystywanych bezgotówkowych instrumentów płatniczych a także rozwoju infrastruktury akceptacji. W miejscach, gdzie dotąd nie było akceptacji bezgotówkowych instrumentów płatniczych oraz w celu zwiększenia używalności tych instrumentów opracowywany jest przez instytucje rynku finansowego zestaw działań

wspierających rozwój płatności elektronicznych. Działania takie będą realizowane np. w ramach projektu budowy Funduszu Wsparcia Obrotu Bezgotówkowego. Projekt zakłada sfinansowanie infrastruktury płatniczej dla 600 tys. przedsiębiorców, którzy obecnie nie akceptują płatności bezgotówkowych.

Ze względu na specyfikę płatności elektronicznych (pozostawianie śladu w systemie bankowym), mogą one posłużyć jako jedno z narzędzi do zwalczania szarej strefy. Płatności gotówkowe, w przeciwieństwie do elektronicznych, nie pozostawiają śladu, umożliwiając ukrycie transakcji. W efekcie mogą prowadzić do powstawania szarej strefy, nawet w sytuacji, gdy jedna strona transakcji (najczęściej osoba dokonująca płatności gotówkowej) nie jest tego świadoma (tzw. „pasywna” szara strefa). Tym samym wprowadzenie regulacji zmniejszającej rolę gotówki w gospodarce na rzecz płatności elektronicznych może przyczynić się do ograniczenia szarej strefy w gospodarce i – w efekcie – do zwiększenia dochodów sektora finansów publicznych oraz poprawy sytuacji konkurencyjnej uczciwych przedsiębiorstw.

Ocena przewidywanego wpływu projektowanej regulacji na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt ustawy będzie miał pozytywny wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców. Projektowane przepisy - w odniesieniu do wszystkich czterech nowelizowanych ustaw - w rzeczywistości przekładają się na większe przychody przedsiębiorców - powiększenie puli klientów preferujących płatności z wykorzystaniem elektronicznych instrumentów płatniczych, w tym rozwiązań innowacyjnych, szybkie i bezpieczne procesowanie płatności. Dodatkowo firmy generują oszczędności i mniejsze koszty oraz oszczędzają czas – pracownicy redukują czas spędzony na rozliczaniu gotówki i nie muszą przewozić utargu do banku. To samo dotyczy użycia elektronicznych instrumentów płatniczych w odniesieniu do opłat i należności wobec organów podatkowych i egzekucyjnych. Według wyników badań¹ aż 59% przedsiębiorców jest zdania, że przyjmowanie płatności bezgotówkowych wzmacnia konkurencyjność firmy. Zmniejszenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez MŚP, będzie stymulowało ich rozwój. To samo badanie wskazuje, że głównymi powodami rozpoczęcia przez firmy obsługi płatności bezgotówkowych była presja ze strony klientów i chęć bycia nowoczesną firmą. Ponad połowa akceptantów spośród mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich

¹ Postawy i zachowania przedsiębiorców z sektora MŚP wobec obrotu bezgotówkowego, Fundacja Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego, Ipsos, 2017

przedsiębiorców dostrzega korzystne zmiany w obsłudze płatności w ostatnich 3 latach - przede wszystkim niższych kosztów rozliczeń transakcji bezgotówkowych.

Proponowane zmiany w sposób istotny przyczynią się to do ułatwienia funkcjonowania MŚP.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), które wdraża dyrektywę (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (ujednolicenie) (Dz. Urz. UE L 241 z 17.09.2015, str. 1), wobec czego nie podlega notyfikacji.

Zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, z chwilą skierowania projektu do uzgodnień międzyresortowych, przedmiotowy projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego ds. gospodarki oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

<p>Nazwa projektu Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem płatności elektronicznych</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rozwoju (wiodące), Ministerstwo Finansów (współpracujące)</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Tadeusz Kościński, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Dominik Wójcicki, Dyrektor Departamentu Gospodarki Elektronicznej w Ministerstwie Rozwoju dominik.wojcicki@mr.gov.pl, tel. 22 693 59 79</p>	<p>Data sporządzenia 22.11.2017</p> <p>Źródło: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju</p> <p>Nr w wykazie prac</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Wskaźniki ubankowienia Polaków i korzystania z kart płatniczych potwierdzają, że nowoczesne, elektroniczne instrumenty płatnicze cieszą się coraz większą popularnością. Równocześnie, dostępne dla klientów możliwości płacenia za zakupy i usługi nie odpowiadają społecznym oczekiwaniom, ze względu na niedostateczny, w porównaniu do potrzeb, rozwój sieci punktów akceptujących wspomniane instrumenty płatnicze. Dotyczy to zwłaszcza mniejszych miejscowości, gdzie brak rozwiniętej sieci bankomatów utrudnia lub nawet uniemożliwia dostęp do pieniędzy zgromadzonych na kontach płatniczych w bankach.

Według badania¹ Fundacji Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego przeprowadzonego w pierwszym kwartale 2017 roku, we współpracy z Ministerstwem Rozwoju, Narodowym Bankiem Polskim, Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach i Uniwersytetem Szczecińskim za pośrednictwem agencji badawczej IPSOS, udział akceptantów kart płatniczych w badanej zbiorowości firm wyniósł 28%. Najwyższy udział akceptantów kart badanie wykazuje w branży hoteli, restauracji i usług cateringowych oraz w handlu detalicznym (50%). Udział w pozostałych branżach jest niższy niż 27%. Równocześnie, w raporcie² NBP widać wyraźną różnicę w poziomie rozwoju sieci akceptantów pomiędzy Polską a średnią UE, gdzie liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze na 1 mln mieszkańców w 2015 roku wynosiła w Polsce 12 050 - w stosunku do liczby 23 035 w UE. W rankingu państw członkowskich pod względem liczby urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (terminali POS) na 100 km² Polska zajmuje niestety dopiero 17 miejsce. Wskaźniki te dobitnie pokazują, jaki dystans dzieli jeszcze polski rynek płatności bezgotówkowych i rynek europejski.

Zgodnie z wynikami wyżej wspomnianego badania Fundacji Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego, głównym powodem rozpoczęcia przez firmy obsługi płatności bezgotówkowych była dotychczas presja ze strony klientów. Jako powód przystąpienia do rozliczeń bezgotówkowych badane firmy wskazywały: w 56% odpowiedzi, że klienci pytali o możliwość płatności bezgotówkowej, w 23%, że chcą być firmą nowoczesną, w 12%, że to wygoda/ułatwienie, w 12% wymóg rynku/powszechność kart, w 11%, że klienci rezygnowali z zakupów, gdy nie mieli gotówki, a w 6% konkurencyjność.

Ponadto problemem, z którym stykają się obywatele, jest brak możliwości opłacania elektronicznie należności i opłat w urzędach. Jedynie niski odsetek urzędów przyjmuje płatności bezgotówkowe. Według badania³ przeprowadzonego przez agencję badawczą ARC Rynek i opinia w 2015 r. tylko 31% respondentów skorzystało z możliwości płatności kartą załatwiając sprawę w urzędach administracji publicznej, zaś na pytanie o przyczynę nieskorzystania z takiej opcji 70% badanych odpowiedziało, że nie było takiej możliwości. Równocześnie aż 73% respondentów odpowiedziało, że chciałoby mieć taką możliwość.

¹ Raport z badania *Postawy i zachowania przedsiębiorców z sektora MSP wobec obrotu bezgotówkowego*, FROB, http://frob.pl/wp-content/uploads/2017/06/Badanie-rynkowe-FROB_Badanie-postrzegania-płatności-bezgotówkowych-przez-mikro-i-małych-przedsiębiorców.pdf

² Publikacja *Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów Unii Europejskiej za 2015 r.*, NBP http://www.nbp.pl/systemplatniczy/obrot_bezgotowkowy/porownanie_UE_2015.pdf

³ Raport z badania *Opinie na temat współczesnych sposobów płatności bezgotówkowych*, ARC Rynek i Opinia 2015, http://arc.com.pl/image/www/Prezentacja_SIA.pdf

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Ze względu na umiarkowaną dynamikę rozwoju sieci akceptacji płatności bezgotówkowych (szacowany przyrost 30 – 40 tysięcy punktów rocznie) niezbędne jest podjęcie interwencji legislacyjnej.

Projekt ustawy (projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem płatności elektronicznych) przewiduje ułatwienia w przyjmowaniu oraz obowiązek zapewnienia możliwości płatności bezgotówkowych w instytucjach administracji publicznej za opłaty i podatki. Chodzi tu o możliwość dokonywania zapłaty podatków, opłat, niepodatkowych należności budżetowych, opłaty skarbowej oraz opłat w organach podatkowych, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych, a także należności w postępowaniu egzekucyjnym.

Nowa regulacja nałoży ponadto na określone w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy grupy przedsiębiorców, którzy z racji osiąganego przychodu są zobowiązani do stosowania kas rejestrujących, obowiązek zapewnienia akceptacji przynajmniej jednego instrumentu płatniczego w formie elektronicznej. Do sposobów przyjmowania płatności będą należały: płatność przelewem elektronicznym, kartą płatniczą, płatność za pomocą aplikacji w telefonie komórkowym, czy za pomocą Blika itp. Będzie to odpowiedź na oczekiwania społeczne oraz realizacja prawa obywateli do płacenia w sposób bezgotówkowy w znacznie większej liczbie miejsc w stosunku do dotychczasowych lokalizacji.

Dzięki wprowadzeniu regulacji klienci zyskają możliwość płacenia w sposób bezgotówkowy w urzędach i punktach handlowo-usługowych, co przyczyni się do wzrostu ich wygody i spadku kosztów po stronie klientów związanych z np. wypłatami z bankomatów.

Jednocześnie podejmowane są różne działania, aby wspomóc podmioty publiczne i prywatne w rozpoczęciu przyjmowania płatności bezgotówkowych. W zakresie poszerzenia sieci instytucji publicznych akceptujących płatności elektroniczne we współpracy Ministerstwa Rozwoju z Krajową Izbą Rozliczeniową realizowany jest Program upowszechniania płatności bezgotówkowych w jednostkach administracji publicznej. Program ma na celu wsparcie samorządów, urzędów wojewódzkich oraz Policji w uruchomieniu przyjmowania płatności elektronicznych.

Z inicjatywy podmiotów uczestniczących w polskim rynku płatności bezgotówkowych powołano również Fundację Polska Bezgotówkowa, której jednym z zasadniczych celów działania będzie uruchomienie i zapewnienie działania Funduszu Wsparcia Obrotu Bezgotówkowego. Fundusz ma wspomóc sfinansować rozwój sieci akceptacji płatności bezgotówkowych o 600 tysięcy nowych punktów ze sfery komercyjnej.

Należy podkreślić, że zarówno fundusz i program na obecnym etapie nie będą angażowały środków z budżetu państwa, natomiast planowana jest koordynacja działań i wspólne inicjatywy – zwłaszcza w zakresie komunikacji społecznej i edukacji.

Spodziewanym efektem podejmowanych działań jest wzrost liczby punktów akceptujących transakcje bezgotówkowe – zarówno wśród przedsiębiorców, jak i instytucji objętych regulacją oraz wzrost ilości transakcji bezgotówkowych.

Harmonogram wprowadzania obowiązku zapewnienia akceptacji przynajmniej jednego instrumentu płatniczego w formie elektronicznej, przewidziany w rozporządzeniu wykonawczym jest dostosowany do możliwości rynku w zakresie wyposażenia wszystkich zobowiązanych podmiotów w takie narzędzia, jak np. terminale płatnicze POS.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Na świecie stosowane są różne metody upowszechniania płatności elektronicznych. We Włoszech prowadzi się działania polegające na zakazaniu jednostkom administracji publicznej ograniczania akceptacji kart oraz wprowadzono obowiązek dokonywania płatności powyżej 1 tys. euro drogą elektroniczną i ulgi podatkowe dla płatności bezgotówkowych w punktach handlowo-usługowych. Podobne wymogi wprowadzono w Hiszpanii (dla płatności powyżej 2,5 tys. euro) i w Grecji (dla płatności powyżej 1,5 tys. euro). Włoscy sprzedawcy i podmioty profesjonalne od 2014 roku przyjmują płatności za pomocą kart debetowych na każdą kwotę powyżej 30 EUR. Ustawa budżetowa na 2015 r. wprowadziła obowiązek również na karty kredytowe. Ponadto we Włoszech od 1 lipca 2016 r. wszystkie parkometry muszą akceptować karty. W Bułgarii wprowadzane są przepisy zobowiązujące wszystkie instytucje budżetowe do zachęcania obywateli do korzystania z instrumentów bezgotówkowych, jako metody pierwszego wyboru oraz informowania ich o możliwości płatności kartą (np. 1% podatku należnego).

W Czechach obowiązuje prawo wprowadzające restrykcje dla sektora B2B, C2B i B2C dla transakcji gotówkowych powyżej 10 000 EUR. Płatności powyżej tego limitu mogą być dokonane tylko za pomocą transakcji bezgotówkowych. We Francji wprowadzono ograniczenie w stosowaniu płatności gotówkowych, podatki i inne płatności publiczne można płacić gotówką do limitu 300 EUR (wcześniej próg wynosił 3 000 EUR).

W Słowacji płatności podatku można dokonywać elektronicznie lub za pośrednictwem przekazu pocztowego. Płatność gotówkowa jest możliwa w przypadku drobnych opłat/podatków na rzecz samorządów (poniżej 300 EUR) lub w szczególnych sytuacjach (zajęcia majątku). W Niemczech władze muszą umożliwić płatności elektroniczne dla procedur administracyjnych realizowanych drogą elektroniczną. Korporacje taksówkarskie muszą akceptować karty płatnicze

przynajmniej trzech różnych operatorów, jeśli pasażer zechce zapłacić kartą. W Holandii obowiązuje porozumienie podpisane przez banki i sprzedawców detalicznych dotyczące stymulowania płatności elektronicznych i redukcji płatności gotówkowych. Porozumienie zawiera (1) zniżkę dla merchantów na transakcje bezgotówkowe, (2) fundusz na innowacje finansowane przez banki w celu stymulacji szybkiego przetwarzania danych (3) rozwój planów mających na celu zwiększenie efektywności zachowań płatniczych konsumentów i przedsiębiorstw. W Serbii prawo nakłada obowiązek dokonywania płatności elektronicznych pomiędzy przedsiębiorstwami (B2B).

W Bośni i Hercegowinie obowiązuje w poszczególnych regionach kraju prawo, które nakazuje dokonywania większości płatności elektronicznie. Wyjątki (gdzie możliwa jest wypłata gotówkowa) są zawarte w ustawie i obejmują np.: płatności nie przekraczające kwoty 200 BAM (około 100 EUR), wypłaty emerytur, wypłaty diet na wyjazdy służbowe, płatności w ramach sprzedaży hurtowej czy płatności za zakupy dóbr rolniczych,

W Grecji firmy i punkty handlowe akceptujące transakcje elektroniczne mają obowiązek informowania klientów o tym fakcie pod groźbą grzywny do 1000 EUR. Obowiązek ten wszedł w życie 1 lutego 2017 r.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Przedsiębiorcy (osiągający obrót wymagający stosowania kas rejestrujących w wyznaczonej grupie branż według klasyfikacji PKD)	Ok. 410 000 (z czego ok. 215 tysięcy nie posiada obecnie terminali płatniczych)	Ministerstwo Finansów	Wymóg zapewnienia obsługi płatności bezgotówkowych
Organy administracji publicznej – urzędy gmin, starostwa powiatowe, urzędy marszałkowskie, urzędy wojewódzkie, Samorządowe Kolegia Odwoławcze, jednostki administracji skarbowej podlegające Izdom Administracji Skarbowej, Urzędy Skarbowe, Urzędy Celno-Skarbowe wraz z podległymi oddziałami celnymi i delegaturami, organy egzekucyjne.	Ok. 3800 (ok. 30% z tej liczby urzędów przyjmuje w 2017 r. płatności bezgotówkowe z czego około 700 korzysta z Programu)	Szacunki Ministerstwa Rozwoju	Wymóg zapewnienia obsługi płatności bezgotówkowych – wszystkie organy administracji publicznej przyjmują już płatności bezgotówkowe w postaci przelewów.
Banki	61 banków komercyjnych, 558 banków spółdzielczych	KNF, NBP	Konieczność zapewnienia obsługi zwiększonego wolumenu transakcji bezgotówkowych
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo - kredytowe	39	KNF	Konieczność zapewnienia obsługi zwiększonego wolumenu transakcji bezgotówkowych
Agenci rozliczeniowi	40 krajowych instytucji płatniczych, w tym 9 agentów rozliczeniowych	KNF, NBP	Konieczność zapewnienia obsługi zwiększonego wolumenu transakcji bezgotówkowych
Osoby aktywne zawodowo, emeryci i renciści	Ok. 26 mln	GUS, Aktywność ekonomiczna ludności Polski	Zwiększenie dostępności sieci akceptacji bezgotówkowych instrumentów płatniczych

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

W lipcu 2017 r. przeprowadzono szereg pre-konsultacji projektu z organizacjami otoczenia biznesu (Krajowa Izba Gospodarcza, Konfederacja Lewiatan, Polska Organizacja Handlu i Dystrybucji, Naczelna Rada Zrzeszeń Handlu i Usług, Polska Izba Handlu, Związek Przedsiębiorców i Pracodawców). Podczas pre-konsultacji omówiono główne kierunki zmian zawartych w regulacji.

Projekt zostanie poddany procesowi konsultacji publicznych i opiniowania w czwartym kwartale 2017 roku z terminem zgłaszania uwag i stanowisk w okresie 21 dni, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Lista podmiotów, z którymi projekt będzie konsultowany dostępna jest na stronie internetowej MR pod adresem:

<https://www.mr.gov.pl/strony/ministerstwo/wspolpraca-z-organizacjami-pozarządowymi/konsultacje-publiczne/>. W zależności od potrzeb planowane jest rozszerzenie listy o organizacje branżowe. Projekt będzie również konsultowany w Radzie Dialogu Społecznego oraz z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego. W trakcie trwania rządowego procesu legislacyjnego projekt wraz z towarzyszącymi mu dokumentami będzie dostępny na w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny Rządowego Centrum Legislacji (<https://legislacja.rcl.gov.pl/>).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												

Źródła finansowania	<p>Wprowadzenie terminali POS do urzędów jest bezpłatne dla urzędów i jest realizowane w ramach Programu upowszechnienia płatności bezgotówkowych w jednostkach administracji publicznej, prowadzonego przez Ministerstwo Rozwoju i Krajową Izbę Rozliczeniową. W ramach Programu urzędy są wyposażane w terminale POS i WebPOS (w tym serwis) oraz pokrywane są koszty transakcji bezgotówkowych w okresie 3 lat.</p> <p>W przypadku administracji publicznej wprowadzenie obowiązku obsługi płatności bezgotówkowych prawdopodobnie nie będzie wymagało poniesienia dodatkowych nakładów. Ministerstwo Rozwoju oraz inne podmioty publiczne i prywatne będą podejmowały działania mające na celu przedłużenie wsparcia dla administracji publicznej w zakresie uruchamiania płatności bezgotówkowych. Ponadto przewidywane zmiany na rynku usług w zakresie cen obsługi transakcji elektronicznych znacząco wpłyną na ograniczenie kosztów. Należy przy tym zauważyć, że koszt terminala płatniczego w odniesieniu do kosztów usług bankowych dla urzędu oraz całości kosztów działania urzędu są relatywnie niskie i będą spadać na przestrzeni czasu.</p> <p>Przy braku kontynuacji programu dla administracji (po okresie 3 lat) średni, miesięczny koszt obsługi transakcji bezgotówkowych dla jednego urzędu może wynieść ok. 50-80 zł. Co istotne, ten koszt w porównaniu do innych pozycji kosztowych związanych z obsługą gotówki w urzędzie jest i tak znacznie niższy.</p>
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Zakłada się, że wprowadzanie obowiązku obsługi transakcji bezgotówkowych dla przedsiębiorców będzie korzystne pod względem kosztów dla budżetu państwa, gdyż wsparcie firm będzie realizowane np. z Funduszu Wsparcia Obrotu Bezgotówkowego, a równocześnie rozszerzenie sieci akceptacji płatności bezgotówkowych zwiększy ogólną liczbę transakcji, co wpłynie korzystnie na kondycję przedsiębiorstw, a co przełoży się na wzrost dochodów sektora finansów publicznych.</p> <p>Wzrost transakcji bezgotówkowych w Polsce może doprowadzić również do ograniczenia pasywnej szarej strefy i wiążącego się z tym wzrostu dochodów sektora finansów publicznych.</p> <p>Projektowana ustawa, w aspekcie długofalowym, powinna mieć pozytywny wpływ na sektor finansów publicznych, z uwagi na zwiększenie szybkości realizacji usług publicznych (np. załatwiania spraw w urzędach), co wiąże się z lepszymi warunkami działania przedsiębiorstw i poprawą komfortu obywateli, a także oszczędności czasu i kosztów w urzędach administracji publicznej związanych z obsługą gotówki.</p>

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Czas w latach od wejścia w życie zmian		Skutki						Łącznie (0-10)
		0	1	2	3	5	10	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2016 r.)	duże przedsiębiorstwa	-	-	-	-	-	-	-
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	-	-	-	-	-	-	-
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	-	-	-	-	-	-	-
W ujęciu pieniężnym	duże przedsiębiorstwa	<p>Przedsiębiorstwa ponoszą różne koszty obsługi gotówki (według publikacji J. Górka <i>Efektywność instrumentów płatniczych w Polsce</i>⁴):</p> <ul style="list-style-type: none"> - koszty wpłat i wypłat z rachunku bankowego, - koszty urzędzeń do obsługi gotówki, - koszty transportu i konwojowania gotówki, - koszty sfalszowanych znaków pieniężnych, - koszty błędów w wydawaniu reszty, - koszty z tytułu kradzieży gotówki, - koszty ubezpieczenia gotówki. <p>Dzięki wprowadzanej regulacji i z powodu wzrostu obrotu bezgotówkowego ww. koszty ulegną zmniejszeniu.</p> <p>Należy zwrócić uwagę, iż większe przedsiębiorstwa są już często wyposażone w terminale płatnicze i już ponoszą koszty stałe związane z ich utrzymaniem. Wzrost obrotu bezgotówkowego dzięki regulacji (poprzez wzrost skłonności klientów do płacenia w sposób bezgotówkowy) może się przyczynić do nieznacznego wzrostu kosztów zmiennych przy ograniczeniu kosztów związanych z obsługą gotówki, a zatem wpływ regulacji powinien być ogólnie pozytywny dzięki przewadze korzyści wynikających ze zwiększania liczby transakcji bezgotówkowych.</p>						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	<p>Małe i średnie przedsiębiorstwa w znacznym stopniu nie w kalkulują kosztów pieniężnych obsługi gotówki (mimo ich rzeczywistego ponoszenia) np. kosztów błędów w wydawaniu reszty, czy kosztów z tytułu kradzieży gotówki w ogólnie i stałe koszty prowadzenia działalności gospodarczej, traktując raczej takie przypadki jako zdarzenia nadzwyczajne. Często MSP nie traktują kosztów związanych z obsługą gotówki jako rzeczywistych kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa czy pracowników (czas pracy itd.).</p> <p>Równocześnie małe i średnie przedsiębiorstwa mogą osiągnąć dodatkowe przychody ze świadczenia za pomocą terminali płatniczych usług dodatkowych np. cash back, sprzedaż doładowań pre paid telefonii komórkowej. Na obszarach, gdzie jest rzadsza sieć bankomatów usługi takie mogą być substytutem dla bankomatów.</p> <p>Kształt przepisów wprowadzających prawo dla klientów do płatności bezgotówkowych wprowadza dla przedsiębiorców wymóg obsługiwanie co najmniej jednej postaci płatności bezgotówkowych, tzn. do wyboru – płatności przelewem bankowym, płatności kartowych lub nowoczesnych płatności mobilnych.</p> <p>Realizacja obowiązku akceptacji przynajmniej jednego instrumentu płatniczego w formie elektronicznej poprzez wybór bankowego przelewu elektronicznego, do którego dostęp ma zasadnicza większość przedsiębiorców (obowiązek dokonywania lub przyjmowania płatności przelewem bankowym, gdy wartość transakcji przekracza równowartość 15 000 zł), nie będzie generowała dla przedsiębiorców w ogólnym rozrachunku dodatkowych kosztów. Co więcej, ze względu na zmiany w prawie UE związane z otwarciem rynku instrumentów płatniczych, istnieje prawdopodobieństwo, że w najbliższych latach nastąpi wzrost konkurencji pomiędzy instytucjami pośredniczącymi oferującymi instrumenty płatnicze oraz obsługującymi transfery pieniężne pomiędzy kontami bankowymi, co przyczyni się do dalszego spadku kosztów obsługi płatności bezgotówkowych pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcami.</p> <p>Dzięki przyjmowaniu płatności bezgotówkowych całkowite koszty działalności</p>						

⁴ J. Górka, *Efektywność instrumentów płatniczych w Polsce 2013*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, <http://jgorka.pl/wp-content/uploads/2016/07/e-book-Efektywno%C5%9B%C4%87-instrument%C3%B3w-p%C5%82atniczych-w-Polsce-J.G%C3%B3rka-2013.pdf>

		<p>małych i średnich przedsiębiorstw będą niższe niż w przypadku obsługi gotówki ze względu na fakt, iż będą one jednym ze składników pakietów usług bankowych adresowanych do tych grup klientów przy silnej konkurencji w sektorze bankowym.</p> <p>Wsparcie we wdrażaniu w MSP przyjmowania płatności bezgotówkowych będzie również prowadzone w ramach inicjatyw typu Fundusz Wsparcia Obrotu Bezgotówkowego, pozwoli to przy braku kosztów dla przedsiębiorcy, znacząco rozszerzyć sieć akceptacji elektronicznych instrumentów płatniczych.</p>
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	<p>Koszty pieniężne obsługi gotówki dla obywateli i gospodarstw domowych są coraz bardziej znaczące w związku ze wzrostem opłat za wypłaty gotówki z bankomatów oraz coraz bardziej powszechne opłaty za wpłaty gotówki na rachunek bankowy za pośrednictwem bankomatów.</p> <p>Dzięki zwiększeniu sieci akceptacji transakcji bezgotówkowych i świadczonych za pomocą terminali płatniczych obniżą się koszty wypłat gotówki (dzięki usłudze cash back), jej dostępność pod względem odległości do punktu płatności lub wypłacenia gotówki.</p> <p>Równocześnie konsumenci uzyskają dodatkowe możliwości ochrony dzięki usłudze charge back.</p> <p>Zniesienie dodatkowych opłat za dokonywanie płatności podatków w formie bezgotówkowej obniży koszty płatników. Opłacanie podatków w formie bezgotówkowej ułatwi również sytuację dowodową płatników w przypadku kontroli organów podatkowych.</p>
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	<p>Większe przedsiębiorstwa, a w szczególności większe sieci sprzedaży są już przeważnie wyposażone w terminale płatnicze.</p> <p>Wśród kosztów niepieniężnych obsługi gotówki należy wymienić⁵:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koszty czasu płatności gotówką, - koszty czasu obsługi gotówki w punkcie, - koszty czasu weryfikacji błędów i uzgadniania sald gotówkowych, - koszt czasu dotarcia do banku łącznie z powrotem z placówki bankowej. <p>Koszty niepieniężne obsługi gotówki są większe niż koszty transakcji bezgotówkowych, przy czym koszty obsługi płatności bezgotówkowych mogą być jeszcze zmniejszone dzięki zastosowaniu w przyszłości na szeroką skalę przelewów elektronicznych, urządzeń samoobsługowych i samoinkasujących, podczas, gdy z płatnościami gotówkowymi będzie prawie zawsze wiązała się konieczność zatrudnienia pracowników.</p> <p>W grupie dużych przedsiębiorstw zwiększenie się obrotów bezgotówkowych spowoduje także wzrost obrotu na rachunkach bankowych tych przedsiębiorców, co powinno korzystnie wpłynąć na ocenę ich zdolności kredytowej, co z kolei może pozwolić na zaciąganie dalszych zobowiązań w celach inwestycyjnych i rozwoju biznesu. Należy także wspomnieć o takich korzyściach, jak poprawa bezpieczeństwa funkcjonowania przedsiębiorstw, możliwość precyzyjnego śledzenia przepływów pieniężnych i lepszego planowania finansowego.</p>
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	<p>Sektor ten ponosi koszty obsługi transakcji bezgotówkowych i transakcji gotówkowych najczęściej wiążąc je z kosztami zatrudnienia pracowników nie uświadamiając sobie możliwości ich efektywniejszego wykorzystania dzięki akceptacji bezgotówki.</p>
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	<p>Oddziaływanie będzie przede wszystkim dotyczyć zapewnienia wygody klientowi, ułatwienia płatności, obniżenia kosztów transakcji (zmniejszenie wypłat z bankomatów i obniżenie kosztów prowizji za takie wypłaty). Większe możliwości korzystania z dodatkowych usług oferowanych za pomocą terminali płatniczych (np. cash back, zakup doładowań).</p> <p>Według raportu⁶ NBP o obrocie gotówkowym 75,65% respondentów otrzymuje wynagrodzenie lub emeryturę w postaci przelewu na swój rachunek bankowy.</p>

⁵ j.w.

⁶ Arkadiusz Manikowski, *Raport z badania czynników oddziałujących na wielkość obrotu gotówkowego w Polsce*, NBP <http://www.nbp.pl/systemplatniczy/obrot-gotowkowy/raport-gotowka-2016.pdf>

		<p>Upowszechnienie obrotu bezgotówkowego może się przyczynić również do znacznych oszczędności kosztów związanych z wypłatami z bankomatów.</p> <p>Równocześnie według publikacji⁷ NBP na temat oceny funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2016 liczba oddziałów banków zmniejszyła się według stanu na koniec czerwca 2016 i koniec grudnia 2016 z 7 235 do 7 043, a liczba placówek SKOK 1 288 do 1 223. Zmniejszanie się liczby placówek, gdzie klient w okienku kasowym może wpłacić i wypłacić gotówkę wskazuje na zwiększoną konieczność posługiwania się bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi albo przy wypłacie gotówki z bankomatów albo przy bezpośrednich płatnościach bezgotówkowych. Biorąc pod uwagę prowizje za wypłaty gotówki w bankomatach innych niż banku prowadzącego rachunek klienta, przemawia to za korzystaniem z bezpośrednich płatności bezgotówkowych.</p>
Niemierzalne	<p>duże przedsiębiorstwa</p> <p>sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw</p>	<p>Bezgotówkowe instrumenty płatnicze stanowią alternatywę dla płatności gotówkowych. Upowszechnienie płatności bezgotówkowych zapewni poprawę warunków konkurencyjności polskich przedsiębiorców, wzrost ich innowacyjności sposobu prowadzenia biznesu, podstawę do ich lepszej cyfryzacji i wykorzystania efektów unowocześnienia nie tylko w działalności operacyjnej, ale również w obszarze raportowania i sprawozdawczości, a także planowania działań. Upowszechnienie transakcji bezgotówkowych wpłynie także na podwyższenie bezpieczeństwa, co odczują w szczególności mikro- małe oraz średnie przedsiębiorstwa, które samodzielnie prowadzą obsługę kasowo-transakcyjną</p> <p>Przyjmowanie płatności bezgotówkowych umożliwia przedsiębiorstwom znacznie łatwiejsze osiąganie korzyści związanych z posiadaniem konta bankowego np. związanych z możliwością lokowania nadwyżki płynnych środków finansowych, zaciąganiem kredytu obrotowego i pod inwestycje. Ponadto płatności bezgotówkowe umożliwiają znacznie łatwiejsze korzystanie z nowoczesnych usług finansowych np. faktoringu, ułatwiają procesowanie faktur elektronicznych i inne operacje w informatycznych systemach finansowo-księgowych.</p> <p>Należy się także spodziewać, że korzystanie z płatności bezgotówkowych znacznie ułatwi (w porównaniu do transakcji gotówkowych) korzystanie z innowacyjnych instrumentów płatniczych, dzięki dyrektywie PSD2 i osiągnięć sektora fintech np. blockchain.</p> <p>Intensywniejsze wykorzystanie transakcji bezgotówkowych wpisuje się w nieuchronny sposób zmiany działania przedsiębiorstw związany z informatyzacją każdej sfery ich działalności tzw. cyfrowej transformacji przedsiębiorstw.</p> <p>Korzystanie z płatności bezgotówkowych zwiększy ogólne bezpieczeństwo obrotu gospodarczego, dzięki zwiększeniu transparentności transakcji, zmniejszy możliwości „prania pieniędzy” pochodzących z nielegalnych źródeł, a także poprawi warunki konkurencji pomiędzy podatnikami opłacającymi podatki a „szarą strefą”.</p>
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	<p>Koszty⁸ obywateli z powodu korzystania z gotówki w ujęciu niemierzalnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czas transakcji płatniczej gotówką w punkcie handlowo-usługowym, - czas dotarcia po gotówkę do bankomatu i czas trwania wpłaty/wypłaty w bankomacie, - ryzyko kradzieży. <p>Korzyści⁹ klientów z korzystania z transakcji bezgotówkowych w ujęciu niemierzalnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostęp do środków na rachunku bankowym (brak konieczności noszenia większych kwot gotówki przy sobie), - dostęp do kredytu w rachunku bankowym, - możliwość korzystania z programów rabatowych, - możliwość weryfikacji wyciągu transakcji,

⁷Maj 2017 r. ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2016 r., NBP, http://www.nbp.pl/systemplatniczy/ocena/ocena2016_2.pdf

⁸ j.w.

⁹ j.w.

	<p>- możliwość wypłaty gotówki w punkcie handlowo-usługowym (cash back),</p> <p>Koszty¹⁰ klientów związane z korzystaniem z transakcji bezgotówkowych np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czas transakcji kartą płatniczą w sklepie, - czas poświęcony weryfikacji wyciągu z transakcji, - kradzież, nieautoryzowane użycie karty płatniczej (istnieje możliwość ubezpieczenia i limitowania ryzyka klienta), - opłaty za użytkowanie kart. <p>Rozszerzenie sieci akceptacji instrumentów płatniczych będzie miało pozytywny wpływ na wygodę i koszty dokonywania płatności w handlu, usługach i w urzędach. Według informacji ze strony internetowej BiznesInsider.pl¹¹ przy wykorzystaniu płatności zbliżeniowych obywatel na przeciętnej transakcji oszczędza 22 sekundy w porównaniu z płatnością gotówkową.</p> <p>Na obszarach, gdzie nie jest rozwinięta sieć bankomatów jest znacznie utrudniony dostęp do gotówki, a dzięki rozwojowi sieci akceptacji ułatwione będą nie tylko płatności bezgotówkowe, ale także gotówkowe (dzięki usłudze cash back). Utrudniony dostęp do sieci bankomatów stanowi pewnego rodzaju barierę w korzystaniu z usług bankowych. Według cytowanego już raportu NBP średni czas dojścia w miejscu zamieszkania do bankomatu banku, w którym klient ma rachunek aż 45,35% przekracza 15 minut. W odniesieniu do bankomatu bankomat innego banku niż klient posiada rachunek wskaźnik ten 39,9% dla czasu dojścia powyżej 15 minut. Ilustruje to wydatnie społeczną skalę problemu rozwoju sieci płatności bezgotówkowych.</p> <p>Korzystanie z płatności bezgotówkowych umożliwi szybsze i efektywniejsze załatwianie spraw np. dzięki brakowi konieczności oczekiwania do kasy w urzędzie i możliwości płatności poprzez automaty samoobsługowe, czy też dzięki płatności przelewem na konto urzędu i przedstawienia bankowego potwierdzenia przelewu. Jest to szczególnie istotne w przypadku klientów, którzy preferują osobisty kontakt z urzędnikiem załatwiającym sprawę w „okienku” w urzędzie lub muszących załatwić skomplikowane sprawy, wymagające poradzenia się urzędnika w zakresie obowiązujących zasad i przepisów.</p>
--	--

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☒ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Zmniejszenie liczby dokumentów będzie polegać na zmniejszeniu dokumentów i formalności związanych z obrotem gotówkowym, np. z obsługą kasową w Urzędach, mniejszą liczbą wypłat gotówki z bankomatów, zmniejszeniem zapotrzebowania na usługi wrzutni nocnych, usług konwojowania pieniędzy. Docelowo upowszechnienie obrotu

¹⁰ j.w.

¹¹ <https://businessinsider.com.pl/twoje-pieniadze/polska-bez-monet-i-banknotow-bezgotowkowa-gospodarka/v61rm5d>

beztówkowego przyczyni się do zmniejszenia obciążeń dla przedsiębiorców – np. ze względu na zmniejszenie czasu na liczenie gotówki w kasach, możliwość zminimalizowania rozliczeń gotówkowych, instalację kas samoobsługowych i innego typu automatów.

9. Wpływ na rynek pracy

Adaptacja procesów i płatności elektronicznych spowoduje oszczędność czasu, a w konsekwencji zmniejszenie kosztów funkcjonowania przedsiębiorców. Zaoszczędzony czas i koszty będą mogły zostać wykorzystane na działania związane z rozwojem przedsiębiorstwa. Trudno jest jednak określić, czy zwiększenie efektywności działania przedsiębiorstw w tym zakresie będzie miało wpływ na zwiększenie zatrudnienia.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☒ środowisko naturalne	☐ demografia	☒ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☐ inne:		

Omówienie wpływu

Rozwój płatności beztówkowych może przyczynić się korzystnie dla środowiska naturalnego, ze względu na zmniejszenie wykorzystania papieru i innych zasobów naturalnych (mniejsze potrzeby emisji banknotów i monet przez NBP). Równocześnie, rozbudowa sieci akceptantów przyczyni się do wzrostu wyposażenia przedsiębiorców i instytucji w sprzęt i oprogramowanie, co da możliwość unowocześnienia sposobu ich działania, zwiększenia innowacyjności i efektywności pracy.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przepisy dadzą podstawę do upowszechnienia w Polsce elektronicznych form płatności. Większość przepisów wejdzie w życie w ciągu 30 dni od ogłoszenia treści ustawy i rozporządzenia wykonawczego.

W rozporządzeniu wykonawczym do ustawy przedsiębiorców podlegających obowiązkowi zapewnienia akceptacji transakcji beztówkowych podzielono na 4 grupy, regulując czas wejścia w życie tak, aby w ciągu roku wszyscy przedsiębiorcy, których będzie dotyczył obowiązek musieli go wypełnić. O przynależności do poszczególnych grup będzie decydowała deklaracja przedsiębiorcy, co do właściwego dla niego typu działalności kodu PKD.

W celu ułatwienia rozwoju sieci akceptantów płatności beztówkowych, wśród przedsiębiorców i instytucji sfery publicznej, planowana jest także ścisła współpraca administracji rządowej oraz organizacji reprezentujących rynek płatności beztówkowych, takich jak Fundacja Polska Beztówkowa, Fundacja Rozwoju Obrotu Beztówkowego, Fundacja Cyberium Krajowej Izby Rozliczeniowej, czy Związek Banków Polskich. Przewidywana jest wzajemna koordynacja działań, zwłaszcza w zakresie edukowania obywateli oraz komunikowania przedsiębiorcom i instytucjom założeń oraz korzyści wynikających z obrotu beztówkowego, a także w jaki sposób uruchomić akceptację elektronicznych instrumentów płatniczych.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja efektów ustawy nastąpi w ciągu 36 miesięcy od wprowadzenia nowych przepisów w formie OSR ex post.

Miernikiem efektu zwiększenia sieci akceptacji beztówkowych instrumentów płatniczych będzie przyrost liczby urzędów przyjmujących płatności beztówkowe oraz punktów sprzedaży, w których akceptowane są płatności beztówkowe, a także ogólny wzrost liczby transakcji beztówkowych w ogóle.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)